

**Turvavööde kasutamine
elanike poolt
Maanteeamet**

Aprill 2007

Sisukord

Turvavööde kasutamine elanike poolt.....	1
Sisukord.....	2
Sissejuhatus	3
Kokkuvõte.....	4
Executive Summary	5
1. Tulemused.....	6
1.1 Hinnangud turvavööde kasutamise vajalikkusele.....	6
1.2 Turvavööde kinnitamine erinevates situatsioonides.....	10
1.2.1 Turvavöö kinnitamine autot juhtides	10
1.2.2 Turvavöö kinnitamine sõitjana auto esiistmel	15
1.2.3 Turvavöö kinnitamine sõitjana tagaistmel.....	15
1.2.4 Turvavöö kinnitamine sõites alla 15-aastaste lastega	21
1.3 Turvavöö kasutamisele suunatud liiklusohutuskampaania märkamine.....	25
1.4 Hinnangud politsei poolse turvavarustuse kasutamise kontrollile	30
Lisad	33
A Metoodika kirjeldus.....	33
Valim 33	
Küsitlus	34
Andmetöötlus.....	34
Projekti tööühm	35
B Vabad vastused.....	36
C Küsimustik	37

Sissejuhatus

Ajavahemikul 21.-28. märts ja 4.-11. aprill 2007 aastal viis TNS Emor Omnibuss-küsitluse raames läbi uuringu Eesti elanike hoiakute ning tegeliku käitumise kohta sõiduautode turvavööde kasutamise suhtes.

Uuringu eesmärk oli selgitada turvavöö kinnitamine autoga sõites, põhjusi, miks turvavööd reeglina ei kinnitata ning hinnata turvavöö kasutamisele suunatud kampaania märkamist. Samuti vaadati elanike hinnanguid politsei tööle turvavööde kontrollimisel.

Analoogset uuringut viiakse läbi kuuendat korda ning tulemused on esitatud võrdlevalt eelmiste aastate uuringutega.

Uuringu tellija on Maanteeamet. Uuringu tulemuste omandiõigus kuulub uuringu tellijale.

Aruandes on esitatud uuringu tulemused nii graafiliselt kui ka kommenteeritult.

Lisas on esitatud metoodika ja valimi kirjeldus, uuringu küsimustik ning vabad vastused.

Kokkuvõte

Selle aasta märtsis-aprillis 15-74-aastaste Eesti elanike seas läbi viidud küsitluse põhjal võime välja tuua järgmised põhipunktid:

Elanike **hoiakud turvavööde kasutamise vajalikkuse suhtes on positiivsemad kui aasta eest** – 87% peab täiskasvanutel turvavöö kinnitamist väga vajalikuks. Praktiliselt kõik elanikud peavad turvavöö kinnitamist laste puhul väga vajalikuks (97%). Positiivne on kindlasti ka see, et nooremaealiste suhtumine turvavöö vajalikkusesse on aastaga enim kasvanud.

Viimase aastaga on suurenenud erinevates situatsioonides turvavööd kinnitavate inimeste osakaal, olles enamikel juhtudel samal tasemel kui 2005. aastal:

- **autojuhtide seas 81%→84%;**
- **esiistmel sõitjate seas 84%→88%;**
- **tagaistmel sõites 42%→49%;**
- **lastega sõites 85%→89%.**

Turvavööde regulaarne kinnitamine erinevates situatsioonides on vähem levinud nooremaealiste, meeste ja väiksemate linnade elanike seas.

Peamine põhjus, miks turvavööd ei kinnitata on **lühike vahemaa ning harjumuse puudumine**.

Turvavöö kinnitamisele suunatud kampaania märkamine on jätkuvalt väga kõrge (72% vastajatest). Sellel aastal on kampaania märkamine kasvanud mitte-eestlaste seas (54%→62%), kuid selle mõju reaalses käitumises ei peegeldu, sest vaid tagaistmel on selles sihtrühmas turvavööde kinnitajate osakaal pisut kasvanud. Kindlasti tuleks jätkata turvavöö kinnitamise vajalikkust propageerivate kampaaniate tegemist ka tulevikus, sest ainult seeläbi on võimalik turvavöö kasutajaskonda suurendada. Mitte-eestlaste puhul tasuks mõelda, milline sõnum on nende jaoks mõjusaim, et lisaks kampaania märkamisele, parandada ka nende käitumist.

Kuigi jätkuvalt on kõige rohkem inimesi kuulnud-näinud kampaaniat televisioonis, on aastaga enim kasvanud raadio osatähtsus (22%→35%).

Executive Summary

The survey was conducted in March and April 2007 among people aged 15-74 years. Based on the results we may point out the following:

Inhabitants attitude towards fastening seatbelt are more positive – 87% of respondents consider it extremely necessary. 97% of people consider that children should always have fastened seatbelt while sitting in the car. There are positive tendencies in youngsters' attitude towards fastening seatbelt – the share of people who consider it extremely necessary has increased the most.

During the past year the share of people fastening seatbelt in different situations has increased, being in majority of the cases on the same level as in 2005:

- **drivers: 81%→84%;**
- **people sitting on the front seat: 84%→88%;**
- **people sitting on the back seat: 42%→49%;**
- **children under 15 years: 85%→89%.**

Fastening of seatbelt in different situations is less used among youngsters, men and people living in smaller towns.

The main reason, why people do not fasten seatbelt is **short distance and lack of habit**.

The recall of campaign promoting fastening of seatbelt is continually very high (72% of respondents). This year the recall of the campaign has increased among non-Estonians (54%→62%), but we cannot see its influence in their behavior, because the share of non-Estonians who fasten seatbelt has only slightly increased among those sitting in the back seat. It is necessary to continue with campaigns promoting fastening of seatbelts also in the future, because only then the share of seatbelt fasteners could increase. It is important to think through, which slogan will be the most effective for non-Estonians in order to increase in addition to recall of campaign also the share of people fastening seatbelt.

Even though the share of people who have heard or seen the campaign on TV is still the highest, the relative importance of radio is increasing the most (22%→35%).

1. Tulemused

Sarnaselt eelmiste aastatega moodustati valim juhuvaliku teel ning on uuringutulemused on esinduslikud Eesti 15-74 aastaste elanike suhtes. Kokku küsitleti 1012 vastajat, kelle iseloomustus sotsiaal-demograafiliste tunnuste alusel on toodud joonisel 1.

Arvestades valimi moodustamise põhimõtteid, vastab vastanute jaotus soo, vanuse, rahvuse, asulatüübi ja piirkondade lõikes sellealase Eesti elanikkonna jaotusele samade tunnuste osas. Lähtudes sellest on alust eeldada, et ka muude tunnuste jaotus, nagu sissetulek, haridus, hoiakud jms vastab Eesti elanike vastavatele parameetritele.

1.1 Hinnangud turvavööde kasutamise vajalikkusele

Jätkuvalt tajutakse turvavöö kinnitamise vajalikkust nii täiskasvanute kui ka laste puhul. Kui eelmisel aastal oli täiskasvanute seas tendents selles suunas, et suurenes nende hulk, kes pidasid turvavöö kinnitamist pigem vajalikuks, siis sellel aastal on elanike hinnangud sarnased 2005. aastale ehk suureneb turvavöö kinnitamist väga vajalikuks pidajate osakaal (85%→87%). Nii nagu varasematel aastatel, peavad parktiliselt kõik vastanud laste puhul turvavöö kinnitamist väga vajalikuks (97%).

Joonisel 3 on toodud erinevate vastajagruppide hinnangud turvavöö kasutamise vajalikkusele. Turvöö kandmist peavad väga vajalikuks eeskätt naised, eestlased ning üle 50-aastased. Võrreldes eelmise aastaga on enim kasvanud väga vajalikuks pidajate hulk kuni 24-aastaste seas (75%→83%), peamiselt pigem vajalikuks pidajate arvelt. Samuti on positiivne, et turvavöö kandmist väga vajalikuks hindavate inimeste osakaal on taas kasvanud maa-asulate elanike ning eestlaste seas.

Joonis 1 Vastanute profiil

(% kõikidest vastajatest, n=1012)

SUGU

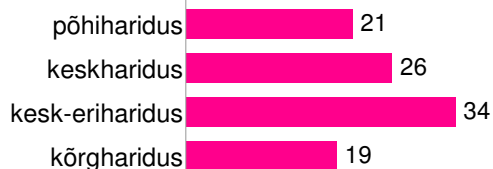
RAHVUS

VANUS

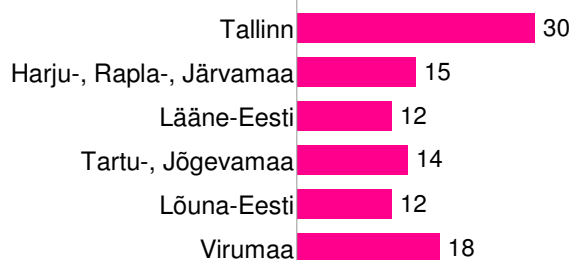
HARIDUS

SISSETULEK pereliikme kohta kuus

PIIRKOND

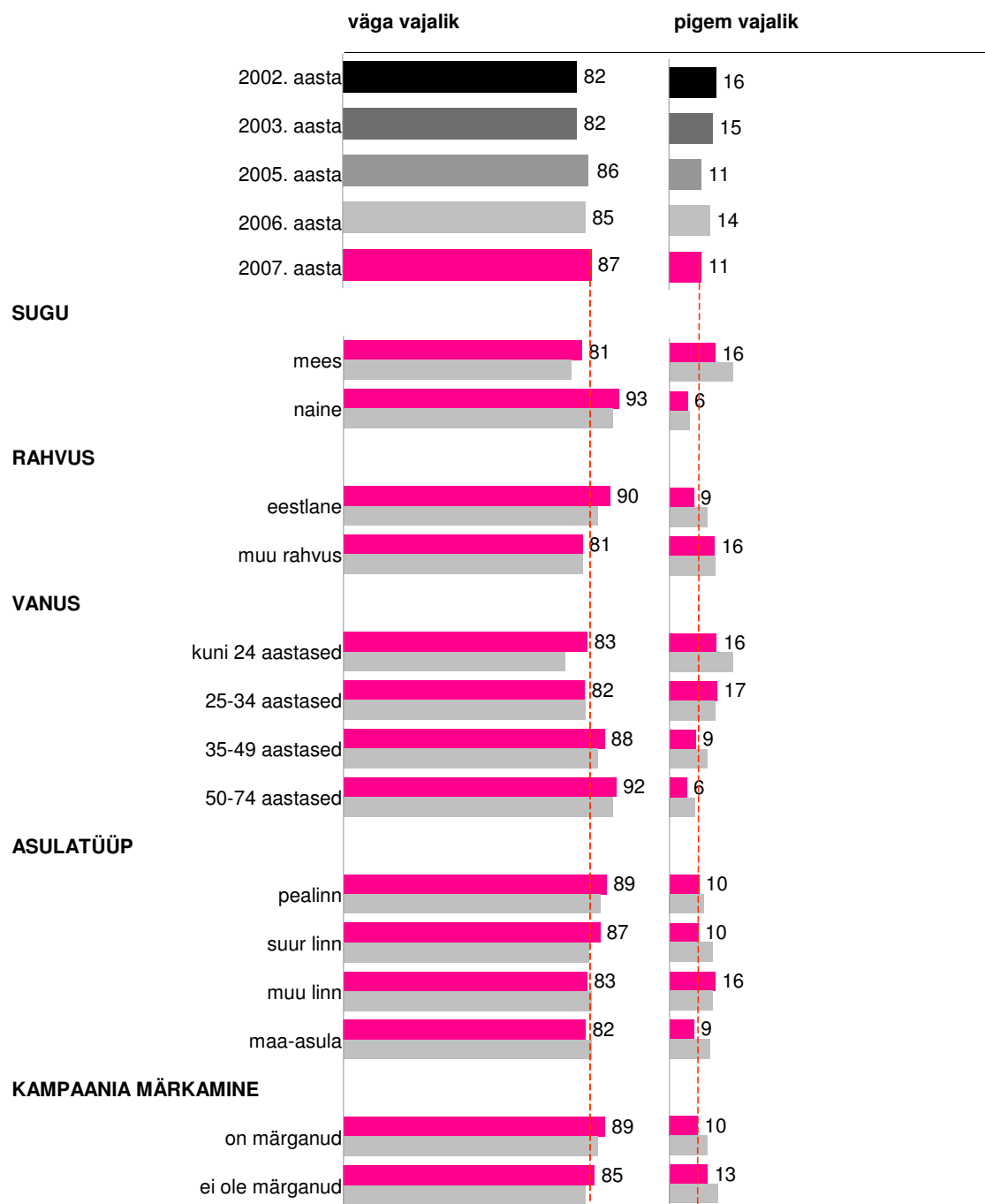
ASULATÜÜP

Joonis 2 Hinnangud turvavöö kinnitamise vajalikkusele (% kõikidest vastajatest)

Joonis 3 Hinnang turvavöö vajalikkusele täiskasvanutel
(% kõikidest vastajatest vastavas sihtrühmas)

1.2 Turvavööde kinnitamine erinevates situatsioonides

Turvavööde kinnitamise tavad erinevates situatsioonides on toodud joonisel 4. Lisaks on joonisel näha ka nende vastajate osakaal, kes erinevates situatsioonides autos sõidavad.

Võrreldes eelmise aastaga on erinevates situatsioonides autos sõitjate osakaal sarnane, suurenenud on vaid autojuhtude osakaal. Järgnevalt on analüüsitud tulemusi nende inimeste seas, kes antud olukorras autoga sõidavad (joonis 5). Sarnaselt eelmiste aastatega on iga situatsiooni puhul välja toodud põhjendused, miks turvavööd ei kinnitata.

1.2.1 Turvavöö kinnitamine autot juhtides

Autojuhtide osakaal on aastaga kasvanud 51%-lt 55%-le. Lisaks on suurenenud ka nende inimeste osakaal, kes väidab, et nad autot juhtides reeglina (vähemalt 90-100% juhtudest) kinnitavad turvavöö (81%->84%). Positiivseks märgiks on ka see, et väheneb nende osakaal, kes harva kinnitavad või ei kinnita mitte kunagi turvavööd.

Vaadates juhtide käitumist sihtrühmades, võime välja tuua järgmised tendentsid:

- Aastaga on kasvanud pea alati turvavöö kinnitajate osakaal naiste, eestlaste, kuni 24-aastaste ning suuremate linnade ja maa-asulate elanike seas. Positiivne on see, et lisaks nooremaealiste, maa-asulate elanike ja eestlaste suhtumise muutumisele, on ka nende käitumine muutunud positiivsemaks.
- Nagu eelmistelgi aastatel, on kohusetundlikumad autojuhid naised ja vanemad autojuhid.
- Mehed, 25-34-aastased, väiksemate linnade elanikud ning mitte-eestlased kinnitavad turvavööd harvem.
- Tegelik käitumine sõltub inimese üldistest hoiakutest – kes turvavööd väga vajalikuks peavad, kinnitavad ka ise turvarihma pea igal sõidukorral.

Turvavöö mittekinnitamise põhjused

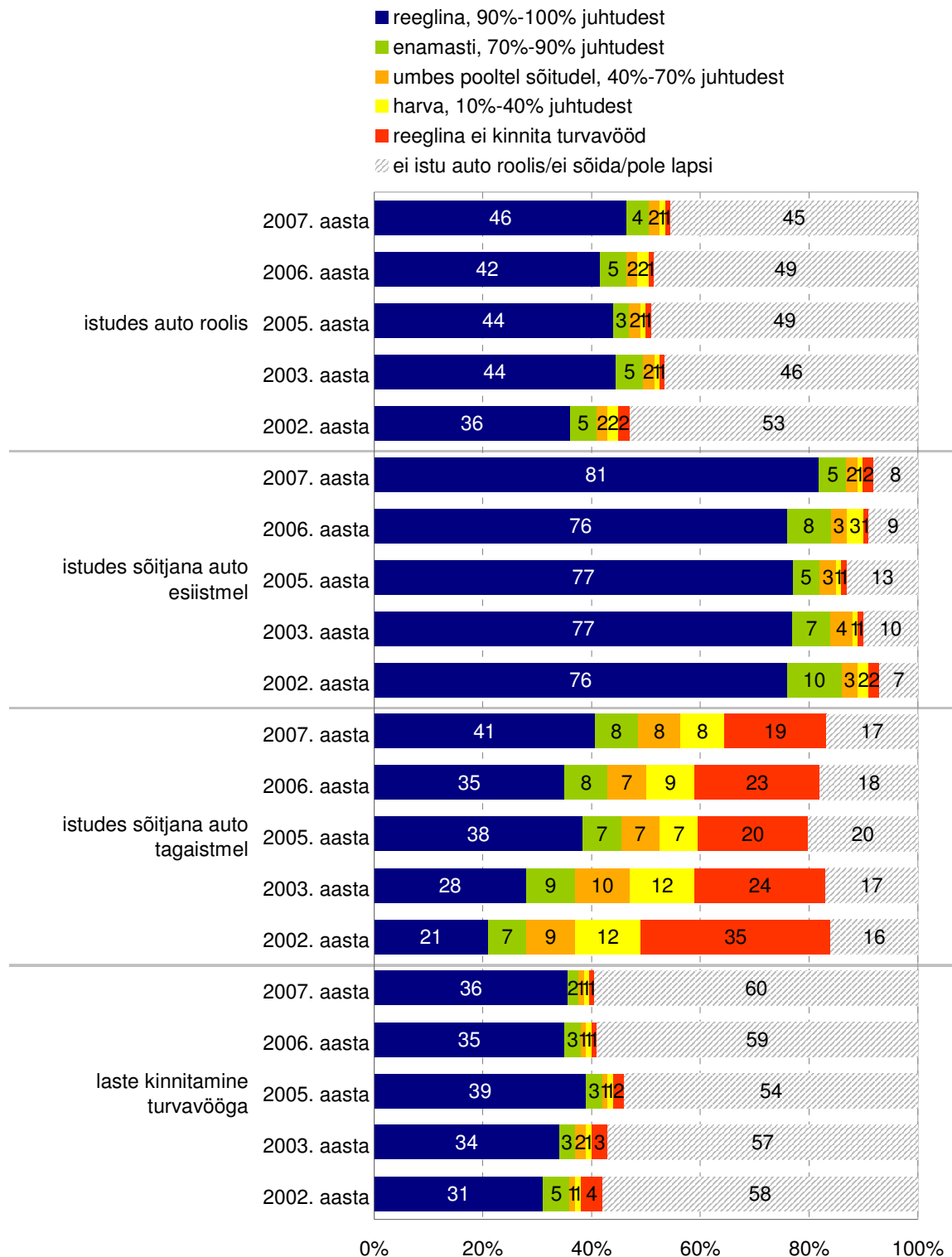
Enamik autojuhtidest, kes reeglina ei kinnita turvavööd autot juhtides põhjendavad seda kas lühikese vahemaaga või ebamugavuse. Nende põhjuste osakaal on aastaga suurenenud (joonis 7). Samas positiivseks märgiks on see, et väheneb nende osakaal, kes ei kinnita turvavööd unustamise või harjumatusse tõttu.

Lühikese sõiduga põhjendab oma käitumist iga kolmas autojuht, kes reeglina ei kinnita turvavööd. Need on eeskätt väiksemate linnade ja maa-asulate elanikud. Oma käitumist põhjendati järgmiselt (v.t ka vabade vastuste peatükki): *ainult pikkadel maadel panen kinni; väikesed sõidud on, pean tihti peatuma, seepärast ei kasuta ka; linnas ei pane, aga maanteel panen.*

Ebamugavuse põhjendused on peamiselt järgmised (v.t ka vabade vastuste peatükki): *mugavus, sõidan ise turvaliselt; segab; ebamugav tegutseda.*

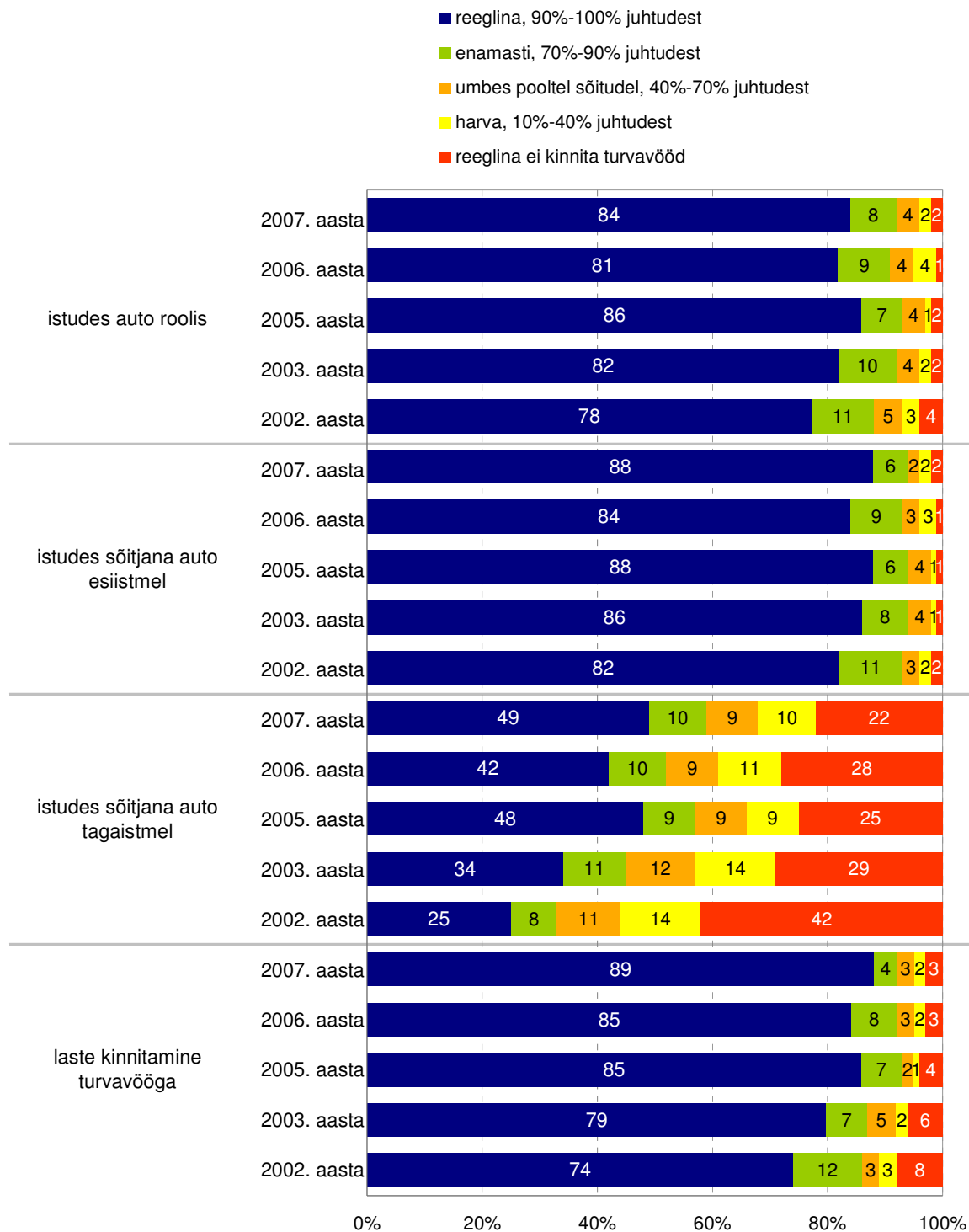
Joonis 4 Turvavöö kinnitamine erinevates situatsioonides

(% kõikidest vastajatest)

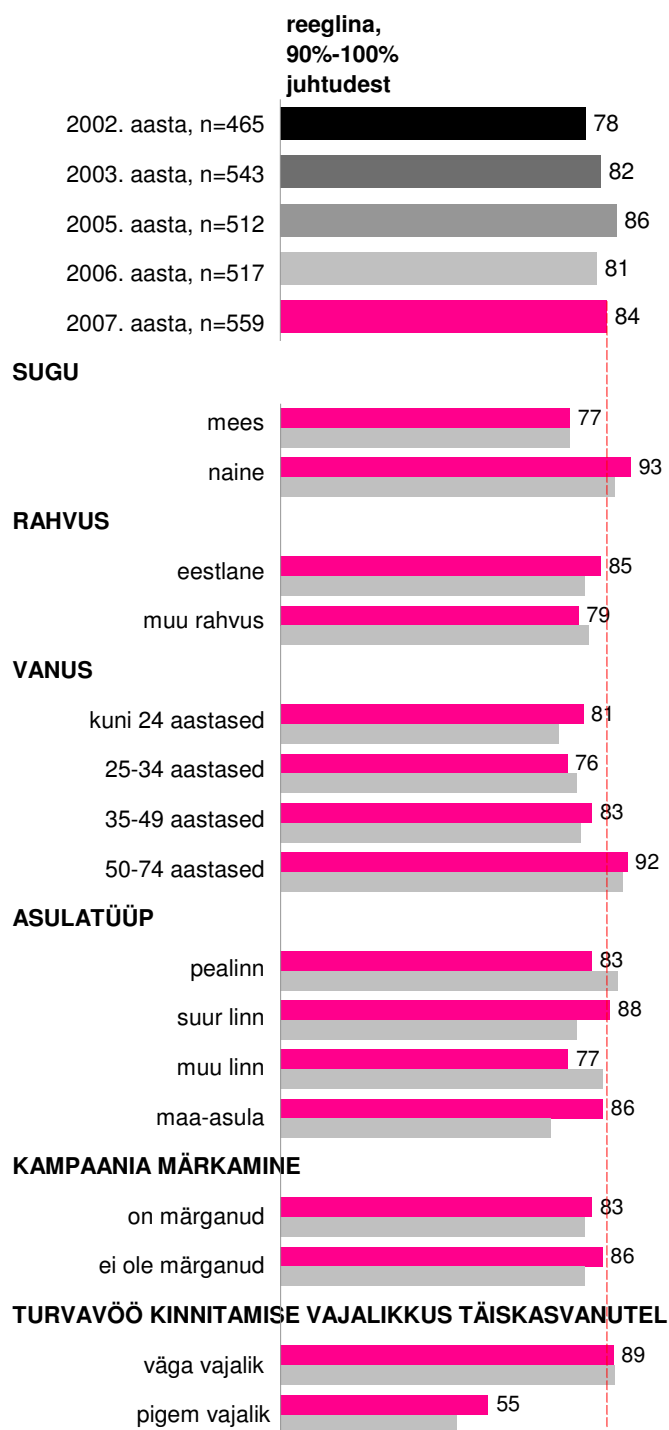
Joonis 5 Turvavöö kinnitamine erinevates situatsioonides

(% vastavast sihtrühmast)

Joonis 6 Turvavöö kinnitamine autot juhtides*

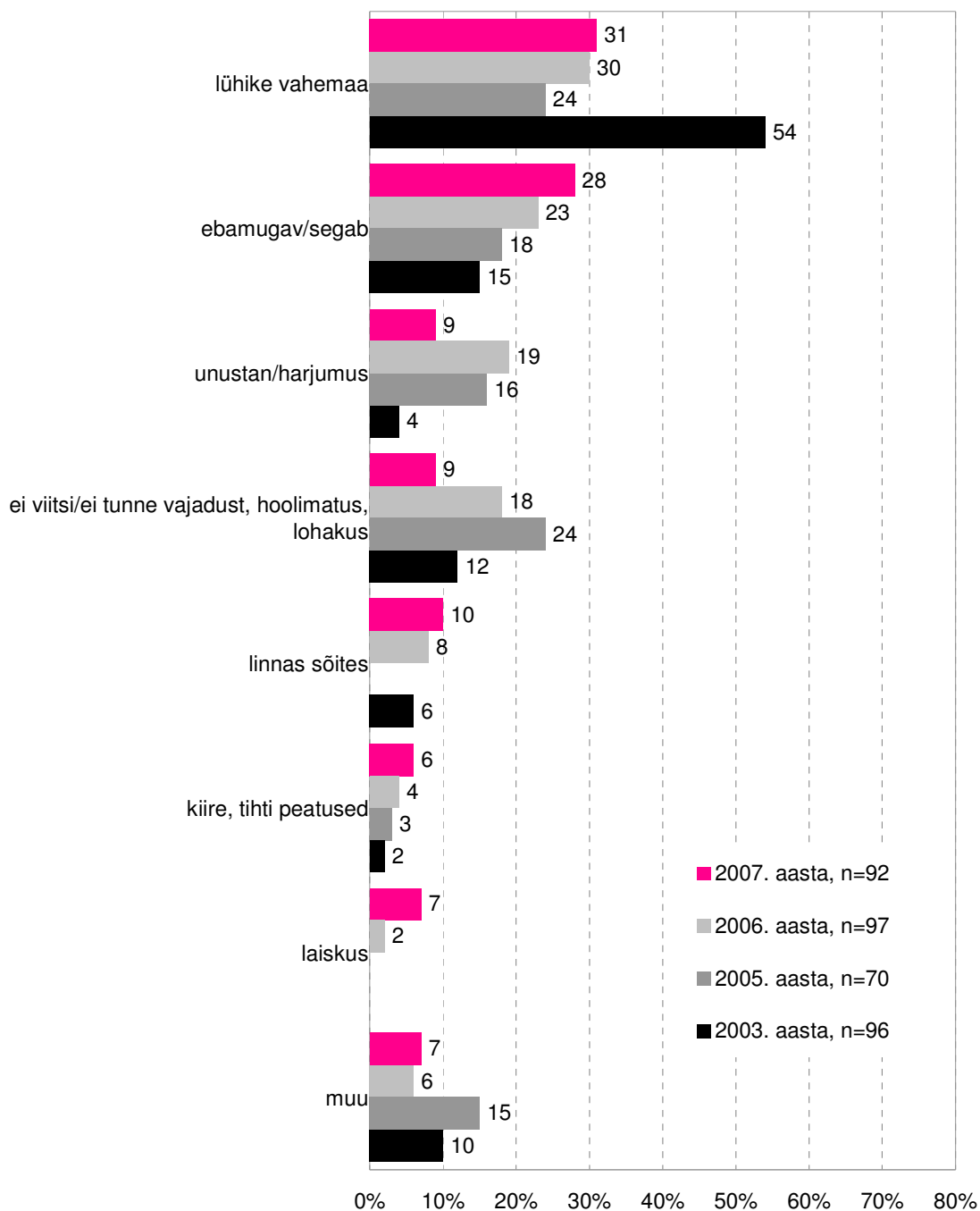
(% roolis istujatest)

* vastajate väikese arvu tõttu ei ole nende tulemusi välja toodud, kes kinnitavad turvavööd vähem kui 90% juhtudest

Joonis 7 Turvavöö kinnitamata jätmise põhjused roolis istudes

(% nendest, kes reeglina ei kinnita turvavööd)

1.2.2 Turvavöö kinnitamine sõitjana auto esiistmel

Auto esiistmel sõidab enamik vastajatest (92%) ning võrreldes eelmise aastaga selle sihtrühma osakaalus muutust ei ole. Sarnaselt autojuhtidele on ka esiistmel sõitjate seas kasvamas reeglina turvavööde kinnitavate inimeste hulk (84%→88%), olles samal tasemel kui üle-eelmisel aastal.

Võrreldes eelmise aastaga on turvavöö kinnitamine reeglina sõitjana esiistmel sõitvate elanike seas saanud eeskätt nooremaealiste (kuni 24-aastaste), suuremate linnade ning eestlaste seas (joonis 8).

Kohusetundlikumad turvavöö kinnitajad on naised ja üle 35-aastased ning maa-asulate elanikud. Kui teistes sihtrühmades on turvavöö kinnitajate osakaal pigem kasvava trendiga, siis väiksemate linnade elanike seas see kahaneb (89%→82%).

Turvavöö mitte kinnitamise põhjused

Sarnaselt autojuhtidele on ka esiistmel sõitjate seas kõige sagedamini nimetatud põhjus, miks ei kinnitata turvavööd, lühike vahemaa (30%). Võrreldes eelmise aastaga selle põhjuse nimetanute osakaal muutumatu. Nende vabad kommentaarid on järgmised (v.t ka vabade vastuste peatükki): *paari kilomeetri pärast pole vaja; lühikese sõidu ja aeglase sõidu ajal ei pea seda vajalikuks; seepärast ei kinnita, et linnas ei ole nii pikad sõidud.*

Võrdselt mainiti turvavööde mitte kinnitamise põhjuseks ebamugavust ja laiskust, mõlemad põhjused on ka kasvava trendiga (vastavalt 15%→23% ja 13→20%). Mõned kommentaarid vastajatelt: *ebamugav – rihma alt läheb higiseks; segab sõitmist, ei tunne ennast vabalt; piirab liikumisvabadust; poob – ei ole meeldiv.*

1.2.3 Turvavöö kinnitamine sõitjana tagaistmel

Joonisel 10 on toodud erinevate elanike gruppide tavad turvavöö kinnitamisel istudes auto tagaistmel. Kokku kuulus küsitletuist sellesse sihtrühma 83% vastajatest.

Taas on kasvamas nende inimeste osakaal, kes reeglina tagaistmel turvavöö kinnitavad (42%→49%) Nende osakaal on jõudnud samale tasemele mis 2005. aastal. Positiivseks märgiks on kindlasti ka see, et alates 2002. aastast ei ole mitte kunagi olnud nii madal nende osakaal, kes turvavööde mitte kunagi ei kinnita – 22% tagaistmetel sõitjatest.

Kuigi tagaistmel turvavöö enamikel juhtudel kinnitavate inimeste osakaal on suurenenud kõikides sihtrühmades (v.a väiksemad linnad), on kõige suurem kasv kuni 24-aastaste, suuremate linnade ning maa-asulate elanike seas.

Võrreldes teiste sihtrühmadega on tagaistmel kohusetundlikumad turvavöö kinnitajad üle 50-aastased, maa-asulate elanikud ning naised ja eestlased.

Vaatamata sellele, et turvavöö kinnitajate osakaal kasvab, on jätkuvalt sihtrühmi, kelle seas pea iga teine kinnitab turvavöö harva või mitte kunagi. Nendeks on mitte-eestlased ja kuni 24-

aastased. Ka muudes sihtrühmades kehtib reegel, et need, kes turvavöö kinnitamist vajalikuks ei pea, seda ka tagaistmel ei kinnita.

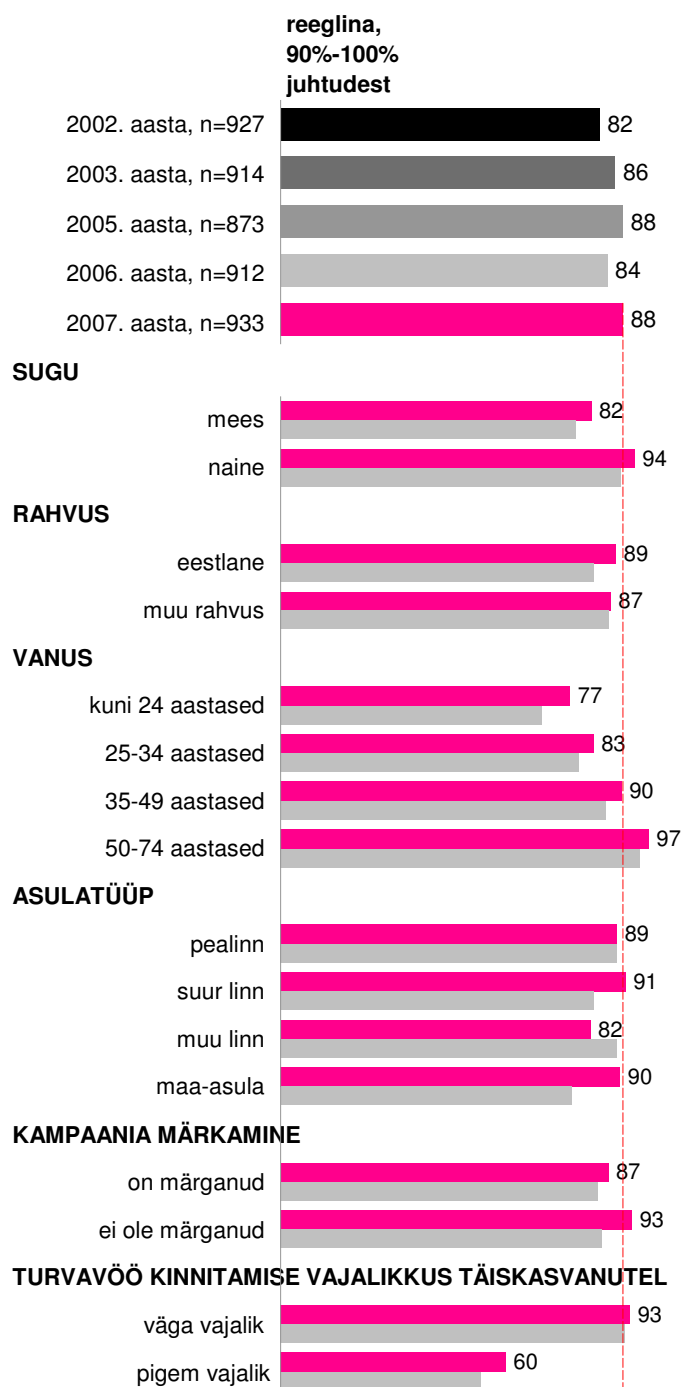
Turvavöö mittekinnitamise põhjused

Jätkuvalt on kõige sagedasem põhjendus, miks turvavööd tagaistmel ei kinnitata, et autol puudub turvavöö (27%). Kasvava trendiga on turvavöö mittekinnitamine unustamise või harjumuse puudumise tõttu (21%). Viimast põhjendatakse järgnevaga: *pole alati meeles panna - kui meelde tuletatakse, siis panen; pole veel harjunud tagaistmel kinnitama; unustan ära ja arvan et, ei ole nii tähtis kui eesistmel; ei ole harjunud, kuna varem ei nõutud.*

Need, kes kinnitavad turvavöö tagaistmel kas harva või mitte kunagi, põhjendavad oma käitumist lisaks turvavöö puudumisele veel harjumuse puudumisega.

Joonis 8 Turvavöö kinnitamine sõitjana esiistmel*

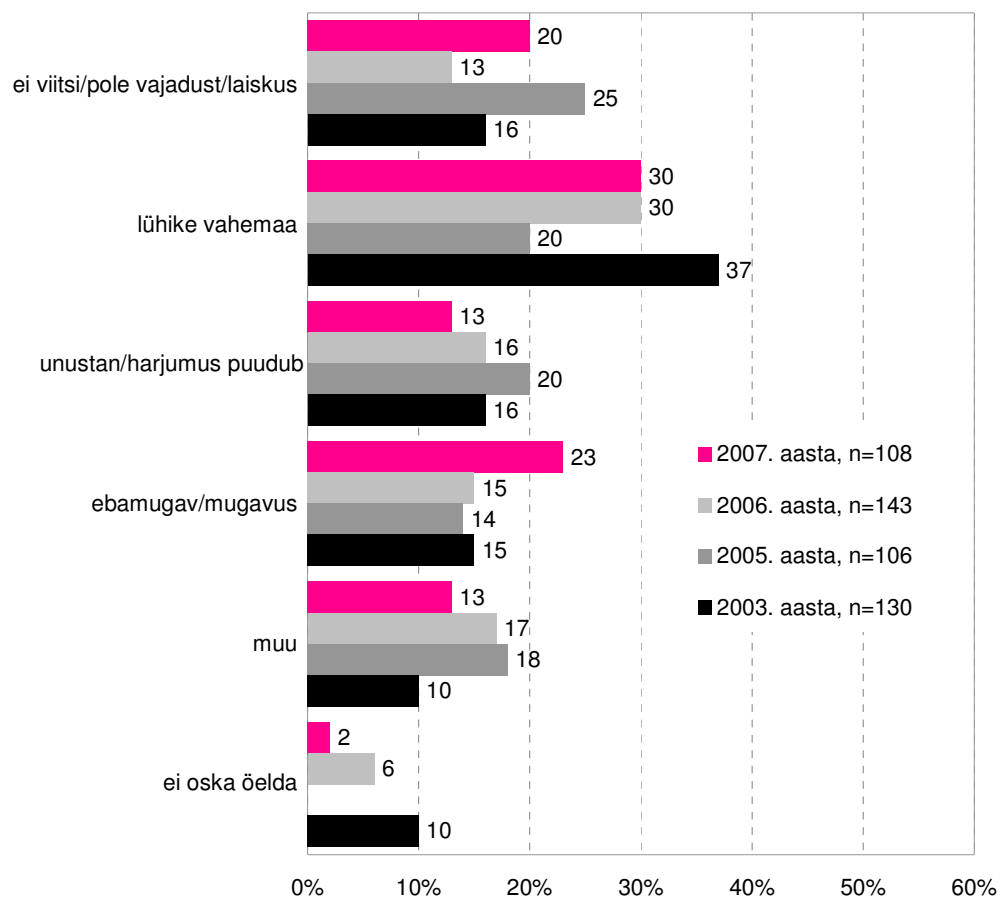
(% esiistmel sõitjatest)

* vastajate väikese arvu tõttu ei ole nende tulemusi välja toodud, kes kinnitavad turvavööd vähem kui 90% juhtudest

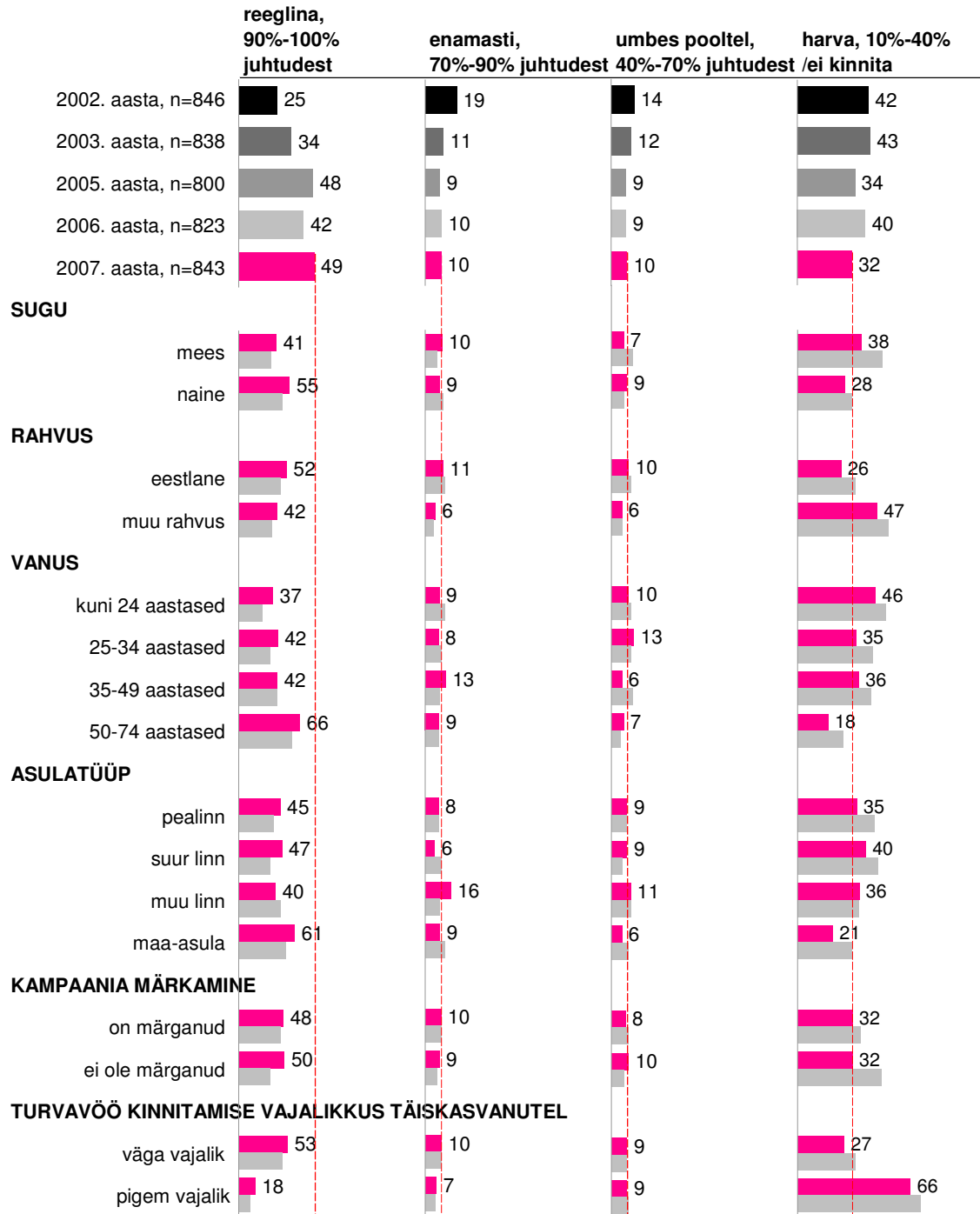
Joonis 9 Turvavöö kinnitamata jätmise põhjused auto esiistmel istudes

(% nendest, kes reeglina ei kinnita turvavööd)

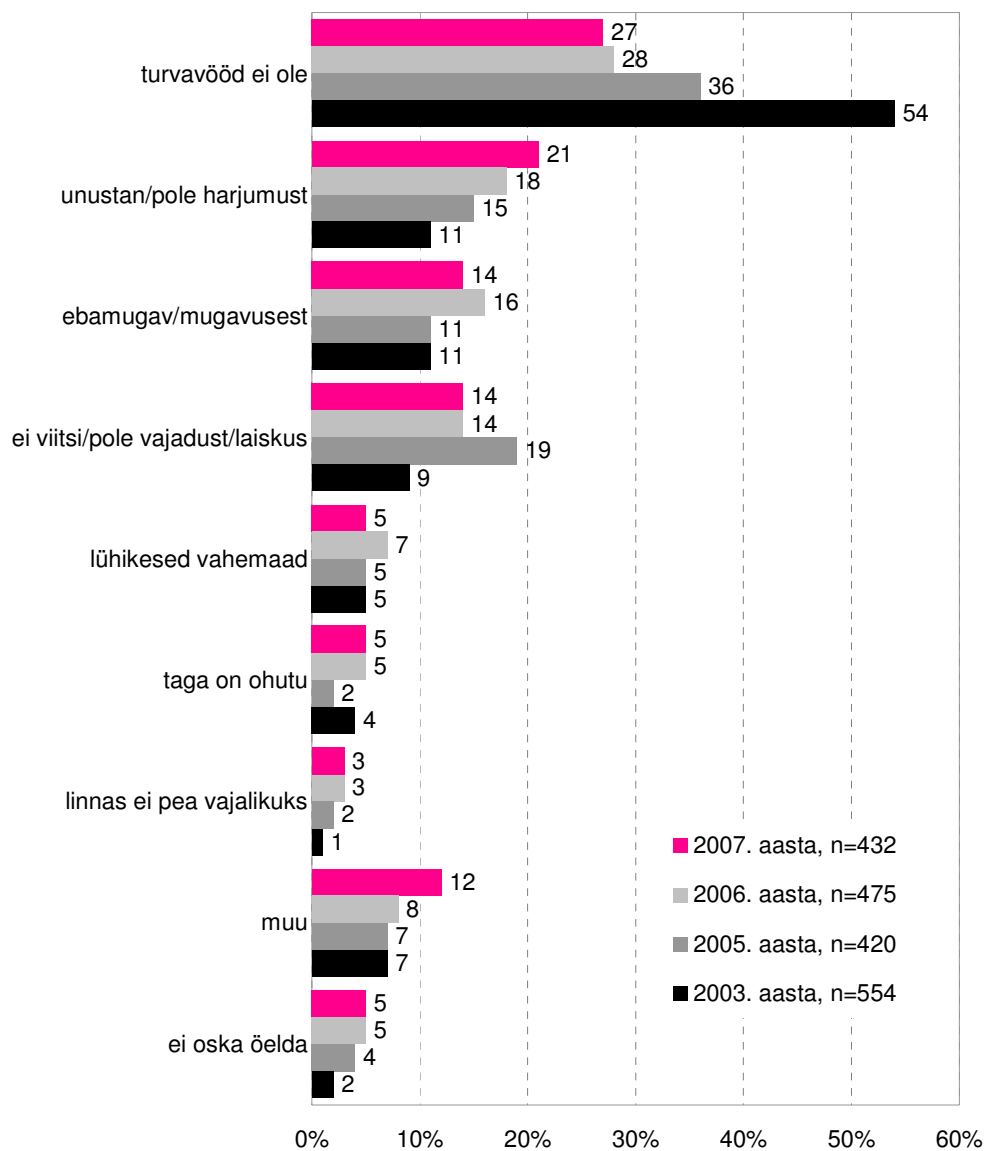
Joonis 10 Turvavöö kinnitamine sõitjana tagaistmel

(% tagaistmel sõitjatest)

Joonis 11 Turvavöö kinnitamata jätmise põhjused auto tagaistmel istudes

(% nendest, kes reeglina ei kinnita turvavööd)

1.2.4 Turvavöö kinnitamine sõites alla 15-aastaste lastega

Vastajatelt, kelle peres on alla 15-aastasi lapsi, küsiti, kas lapsed on sõidu ajal autos turvavööga või spetsiaalse turvavarustusega kinnitatud. Kokku kuulus sellesse sihtrühma 40% vastajatest. Viimase aastaga on alla 15-aastaste lastega perede seas lapse reeglina turvavööga kinnitavate või spetsiaalset turvavarustust kasutavate vastajate osakaal taas kasvanud (85%→89) (joonis 12).

Viimase aastaga on kohusetundlikumaks muutunud tallinlased, üle 50-aastased ja mitte-eestlased, nende seas on turvavarustuse kasutajaskond märgatavalt kasvanud.

Turvavöö mittekinnitamise põhjused

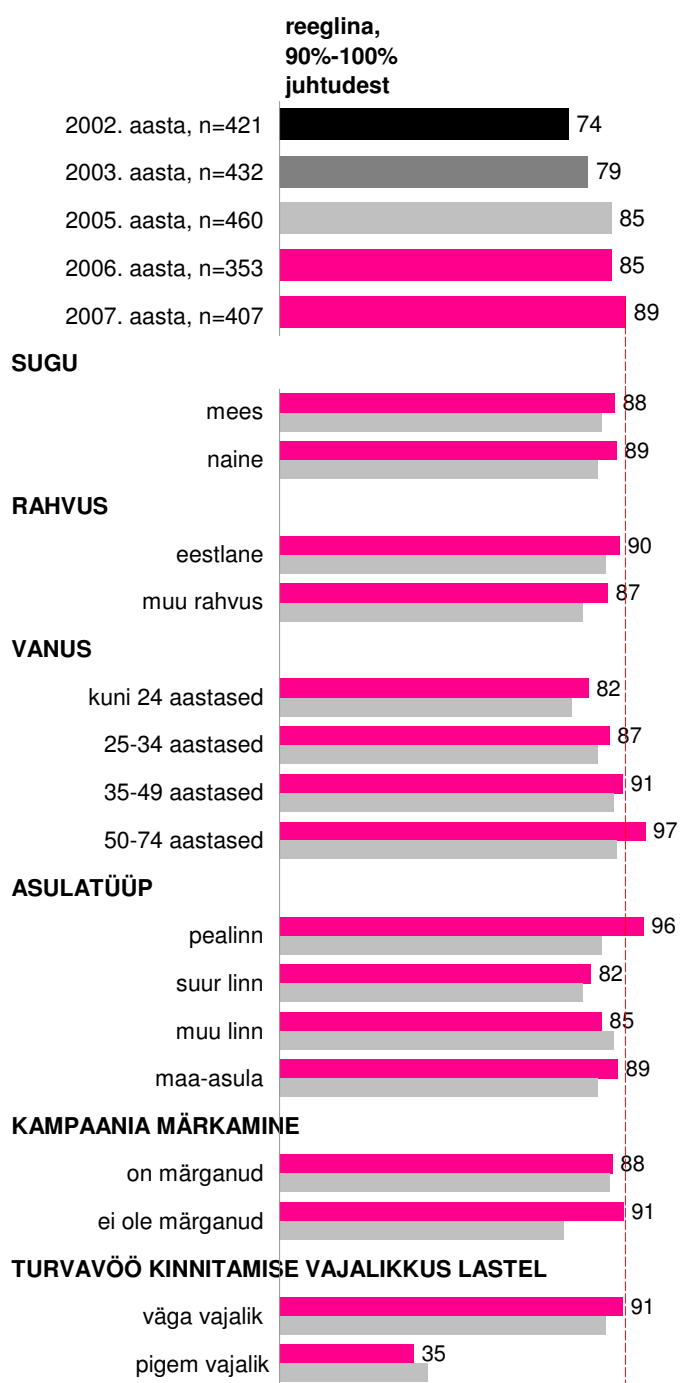
Iga kolmas toob turvavöö mittekinnitamise põhjuseks harjumuse puudumise ning selle osakaal on pigem kasvava trendiga (joonis 13).

Järgnevalt mõned põhjendused vastajate suu läbi, mis turvavööd ei kinnitata: *perekonna halb harjumus; laiskus ja vähene selgitustöö; pole harjunud ja peab seda ebamugavaks* (v.t ka vabade vastuste peatükki).

Uurisime nendelt, kes istuvad tagaistmel ja neil ei ole võimalik kinnitada turvavööd, sest autol see puudub, miks autol ei ole turvavööd. Viiendik ei osanud seda põhjendada (joonis 14). Neljandiku hinnangul ei ole autol, millega nad sõidavad tagaistmel olemas turvavööd.

Joonis 12 Turvavöö kinnitamine lastega sõites*

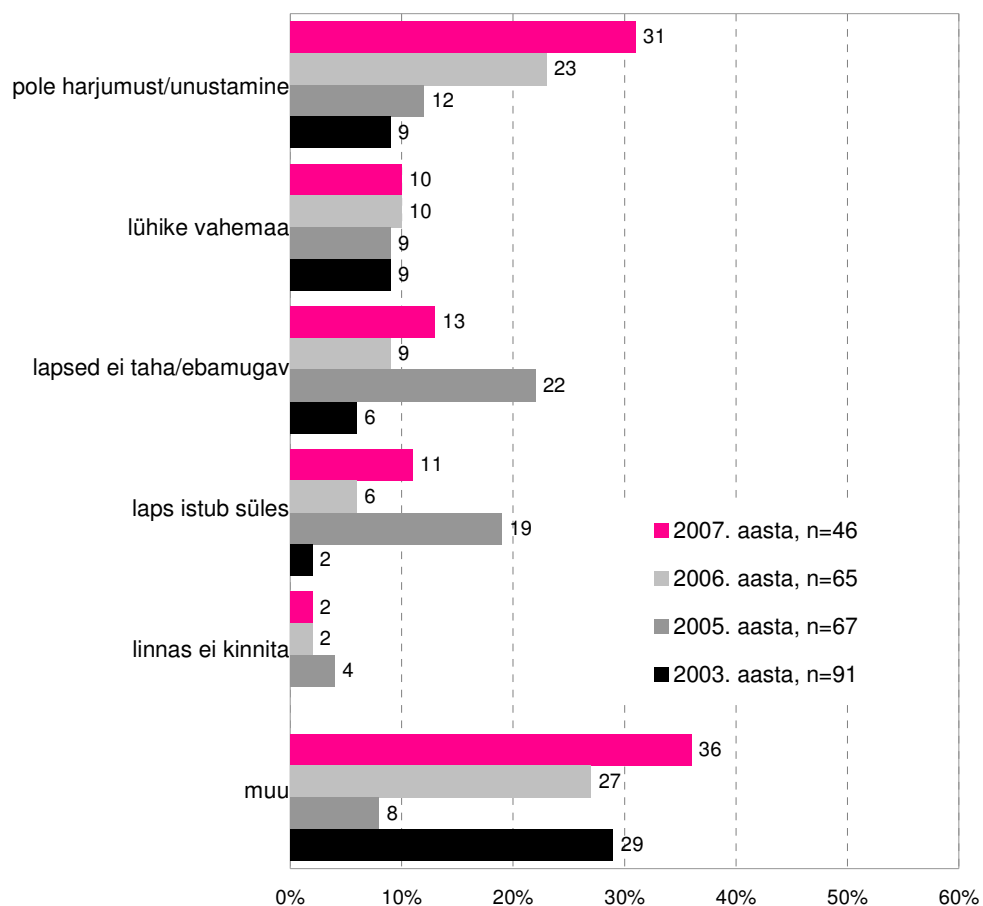
(% sõitjatest, kes sõidavad koos lastega)

* vastajate väikese arvu tõttu ei ole nende tulemusi välja toodud, kes kinnitavad turvavööd vähem kui 90% juhtudest

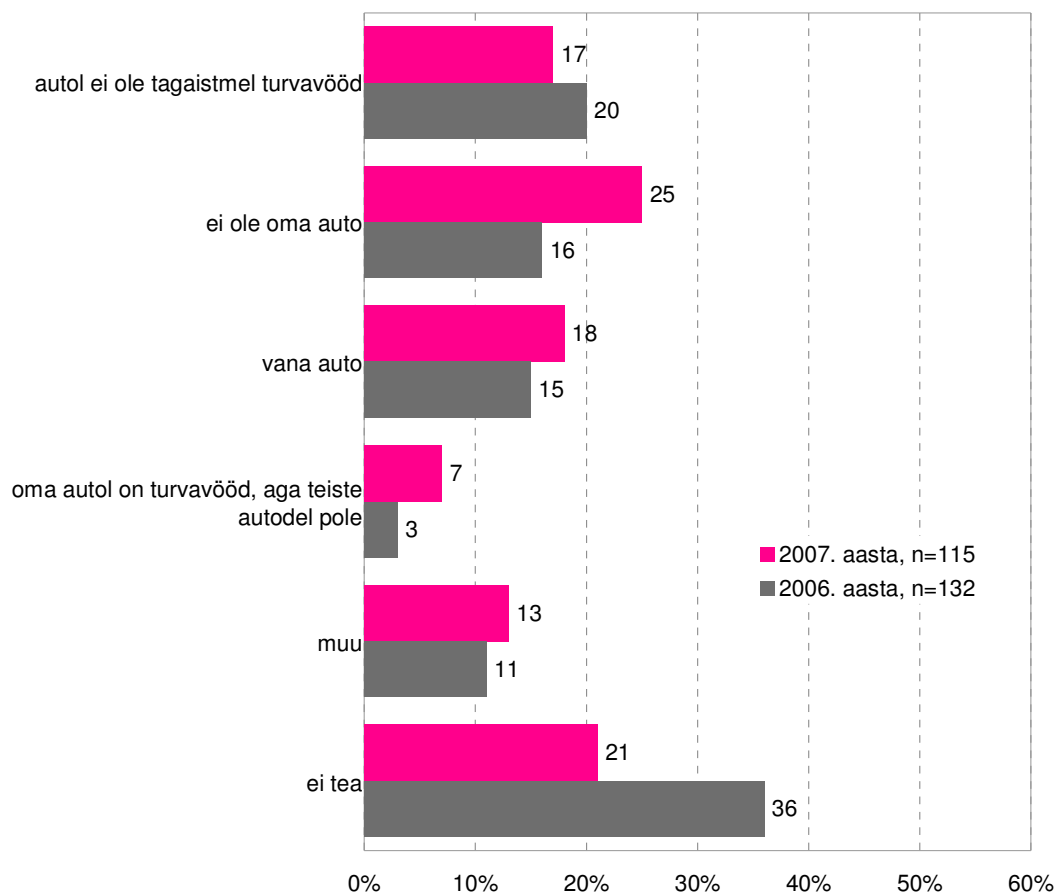
Joonis 13 Turvavöö kinnitamata jätmise põhjused lastega sõites

(% nendest, kes reeglina ei kinnita turvavööd)

Joonis 14 Miks ei ole auto tagaistmel turvavööd

(% nendest, kes reeglina ei kinnita turvavööd sest auto tagaistmel puudub turvavöö)

1.3 Turvavöö kasutamisele suunatud liiklusohutuskampaania märkamine

Kampaania märkamine elanikkonna seas on sarnaselt eelmisele aastale kõrge - 72% Eesti 15-74 aastasest elanikkonnast on kuulnud või näinud kampaaniat. Kampaania märkamine on kõrgem Põhja- ja Lõuna-Eestis. Võrreldes eelmise aastaga on märgatavalt kasvanud kampaania märkamine mitte-eestlaste seas (54%→62%), kuigi võrreldes eestlastega on kampaania märkamine jätkuvalt nende seas madalam. Lisaks mitte-eestlastele, on kampaaniast kuulnud vähem 35-49-aastased, Virumaa ja suuremate linnade (sh Tallinna) elanikud.

Nagu eelmistelgi aastatel paluti etteantud nimekirja alusel kampaaniat märganud vastajail meenutada, millistes meediakanalites nad seda kampaaniat nägid või kuulsid. Tulemused on esitatud joonisel 16.

Kõige paremini on kampaania elanikkonnani jõudnud televisiooni vahendusel, kus on kampaaniat märganud 76% (eelmisel aastal 80%). Raadios kampaaniat kuulnute osakaal on aastaga tublisti kasvanud (22%→35%) reklaamikanalitest selgelt teisel positsioonil. Välireklaame oli näinud 29% sihtrühmast mis on sama palju kui aasta eest.

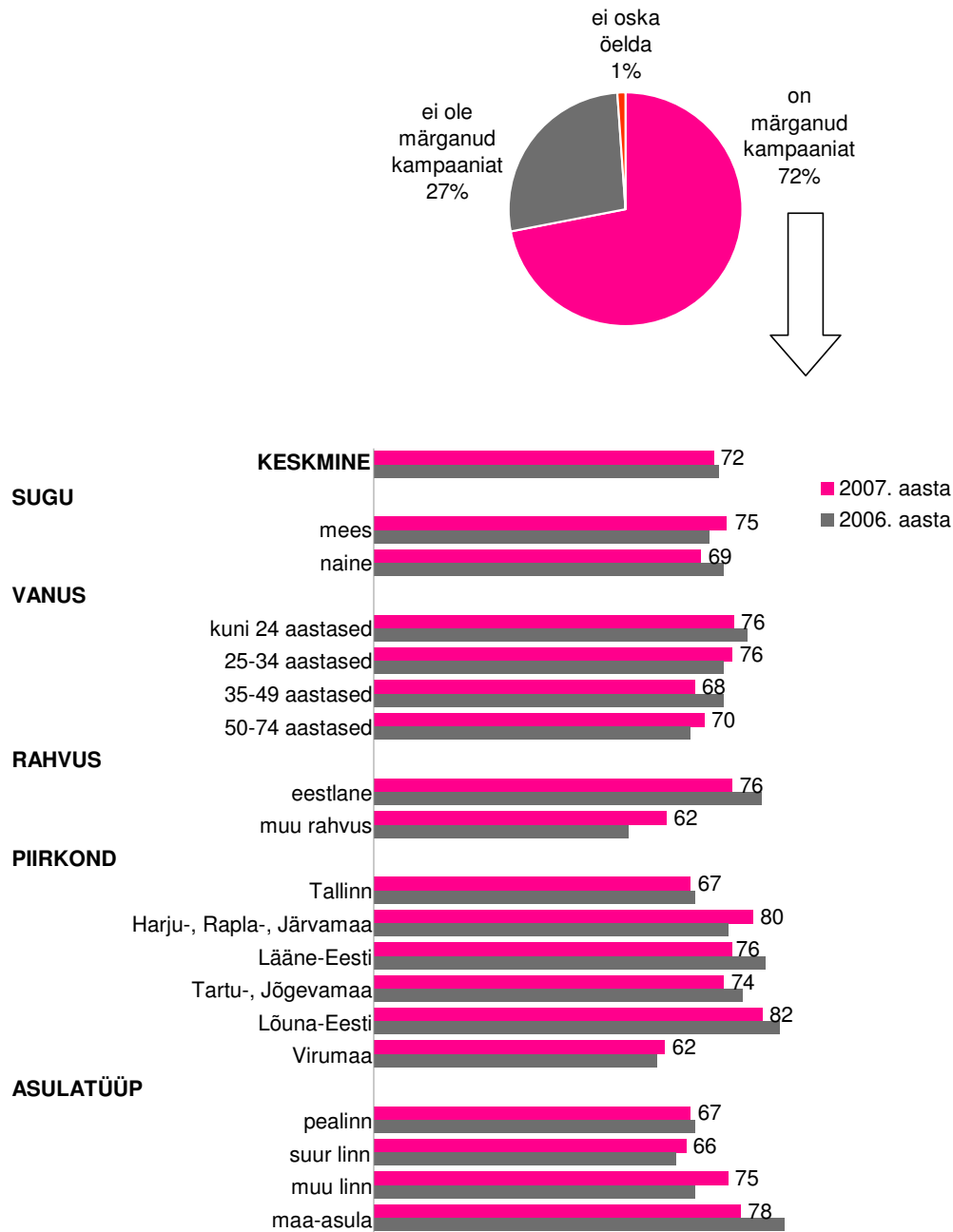
Joonisel 17 on esitatud neljas peamises kanalis kampaaniat märganud inimeste iseloomustus. Kokkuvõtlikult võime joonise põhjal välja tuua järgmist:

- televisioon on vaieldamatult enim levinud kanal kampaania märkamisel. Telereklaamide märgatavus on kõrgeim Lõuna- ja Lääne-Eestis, väiksemates linnades ja maa-asulates ning üle 50-aastaste seas. Samal ajal on kampaaniat näinud televisioonist märgatavalt vähem mitte-eestlasi, nooremaid ning pealinna elanikke.
- raadiost on kuulnud kampaaniast eeskätt 25-34-aastased ning 50-74-aastased, maa-asulate elanikud ning Lõuna- ja Lääne-Eesti elanikud.
- välireklaami on oluline kanal kampaania märkamisel noortele (kuni 34-aastastele) ja suuremate linnade (sh Tallinna) ning Tartu-jõgevamaa elanikele.

Esmakordselt uurisime, milliseks hinnatakse kampaania mõju turvavööde kinnitamisel. Enamik hindab seda positiivseks – 54% kindlasti positiivseks ja 39% pigem positiivseks (joonis 18). Teistest positiivsemalt suhtuvad maa-asulate ja Lõuna-Eesti elanikud.

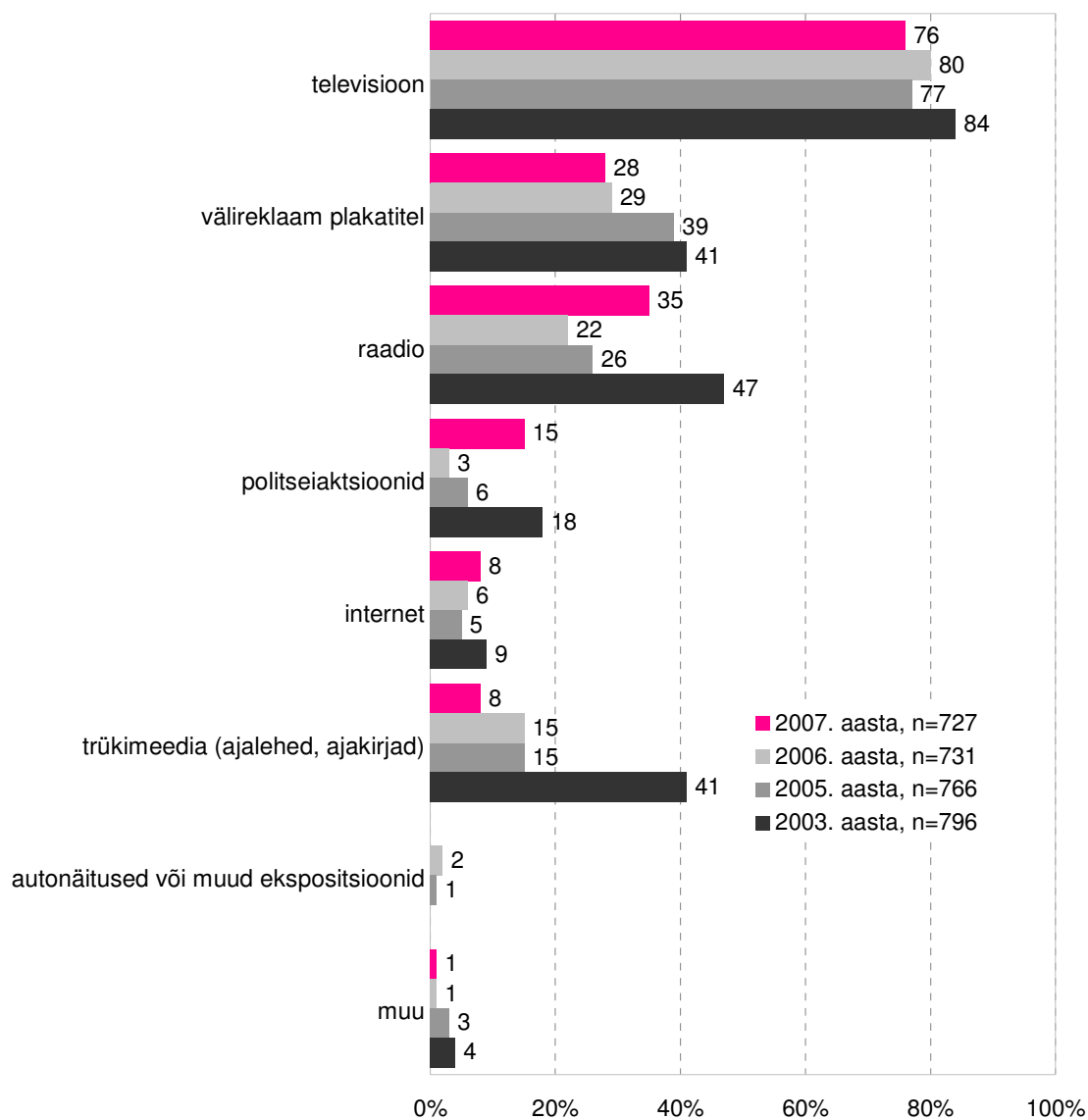
Joonis 15 Turvavöö kasutamisele suunatud kampaania märkamine

(% kõikidest vastajatest, n=1012)

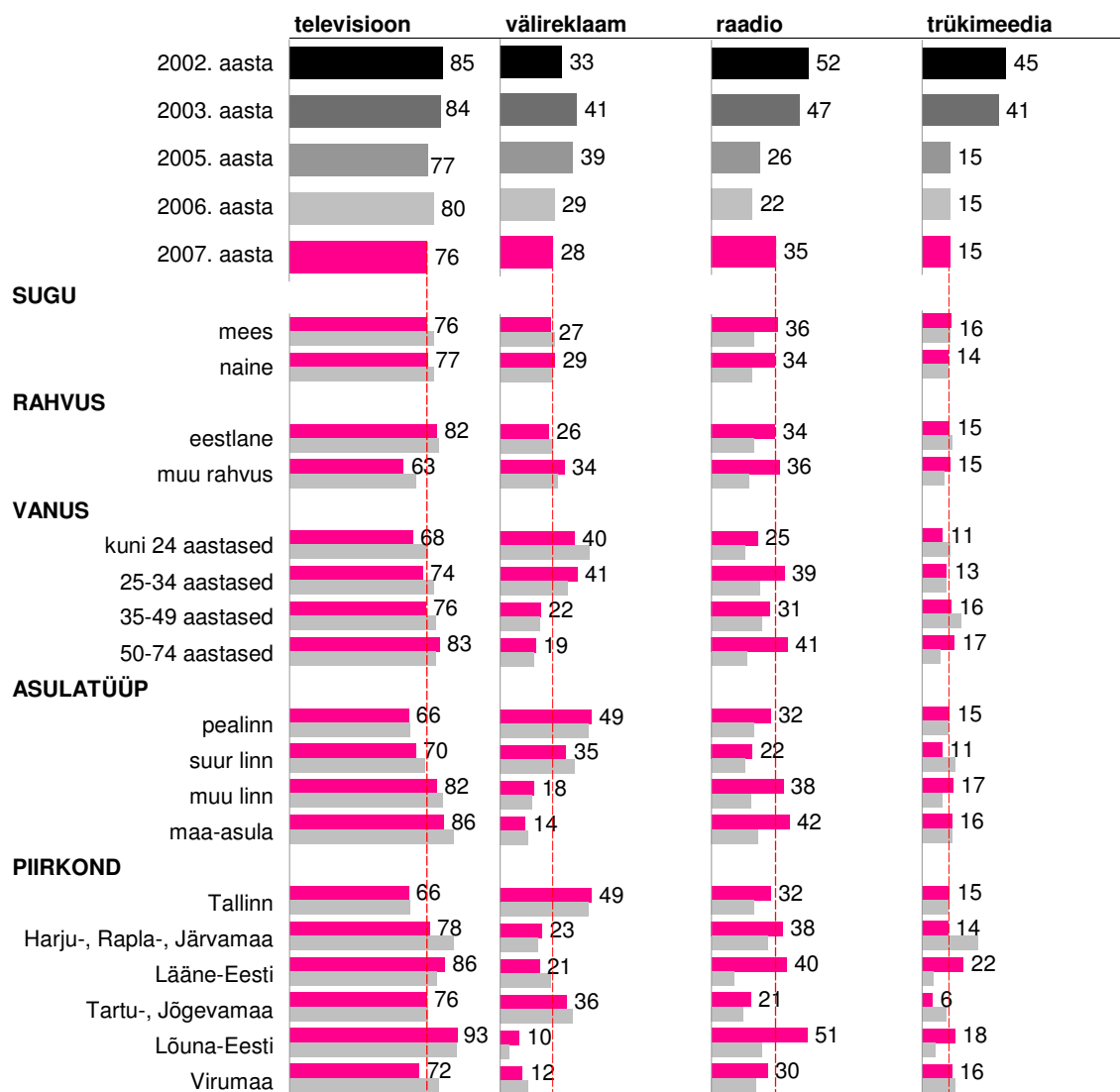
Joonis 16 Reklaamikanal, kus kampaaniat märgati

(% nendest, kes on märganud kampaaniat)

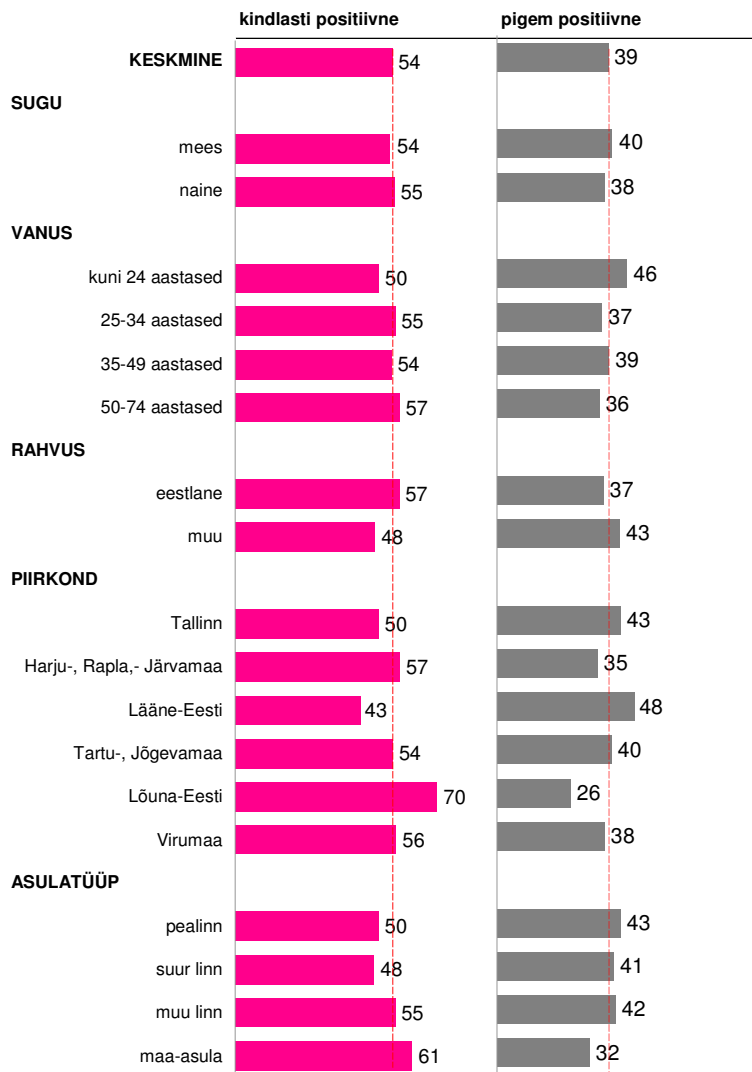
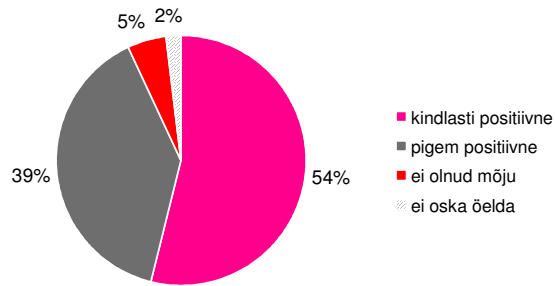
Joonis 17 Erinevates kanalites kampaaniat märganute iseloomustus

(% sihtrühmas kampaaniat märganutest)

Joonis 18 Hinnangud kampaania mõjule

(% nendest, kes on märganud kampaaniat)

1.4 Hinnangud politsei poolse turvavarustuse kasutamise kontrollile

Lisaks vastajate endi käitumise vaatamisele ning kampaania märkamisele, paluti neil ka hinnata politsei tööd turvavõõde kontrollimisel. Tulemused on toodud joonisel 19.

Võrreldes eelmise aastaga elanike hinnangutes suuri muutusi toimunud pole, vaid kasvanud on nende osakaal, kes peavad politsei kontrolli täiesti piisavaks (20%→23%). Politsei tööd hindavad piisavaks eeskätt Põhja- ja Lõuna-Eesti ning maa-asulate elanikud ja mitte-eestlased. Ebapiisavaks hindajate seas on rohkem Lääne-Eesti, Jõgevamaa ja Tartumaa elanikke ning 25-34-aastaseid.

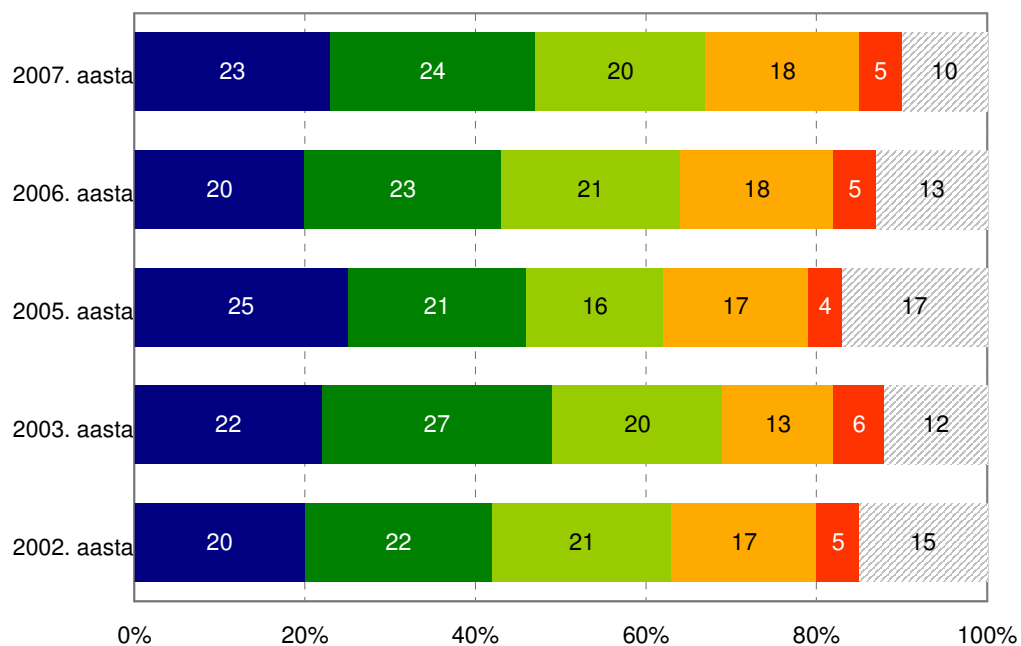
Samuti paluti vastajail hinnata toimunud muutusi politsei töös – kas see on viimase aasta jooksul muutunud tõhusamaks või halvemaks. Tulemused on toodud joonisel 20.

Pooled elanikest leiavad, et politsei töö on aasta jooksul muutunud tõhusamaks. Positiivne on see, et suurenenud on elanike hulk, kelle hinnangul on politsei töö muutunud oluliselt tõhusamaks (11%→15%). Nii nagu varasematelgi aastatel peavad politseitööd selles vallas halvemaks eeskätt Põhja-eesti elanikud.

Joonis 19 Hinnangud politsei kontrollile turvavööde ja turvavarustuse kasutamise osas

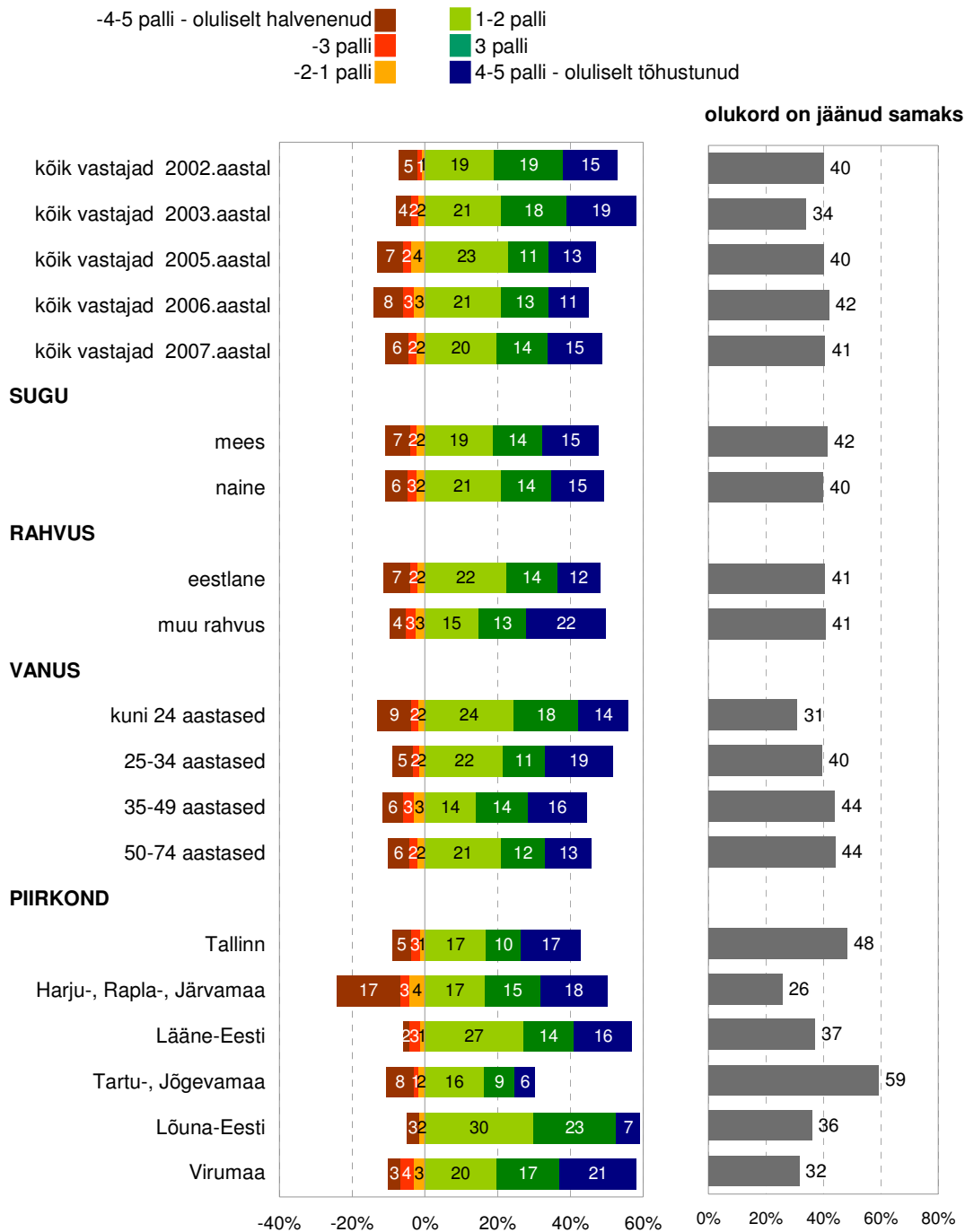
(% kõikidest vastajatest)

- jah, kontrollib täiesti piisavalt
- kontrollib pigem piisavalt
- nii ja naa
- kontrollib pigem ebapiisavalt
- kontrollib kindlasti ebapiisavalt
- ei oska öelda

Joonis 20 Hinnang politsei poolse turvavarustuse kontrolli tõhususe muutumisele viimase aasta jooksul

(% kõikidest vastajatest, n=1012)

Lisad

A Metoodika kirjeldus

Valim

TNS Emor poolt läbiviidavate Omnibuss-tüüpi uuringute üldkogumi moodustavad Eesti Vabariigi alalised elanikud vanuses 15–74 aastat (seisuga 01.01.2006.a. kokku 1 049 065 inimest)¹.

Planeeritav valimi suurus, st ühe uuringuga hõlmatud küsitletavate hulk on 500 (504) inimest. Kokku küsitleti kahes kahe uuringu jooksul 1012 inimest.

Valim on moodustatud “isekaaluvana”, st kasutatakse üldkogumi proportsionaalset mudelit, kus kõik küsitletud inimesed esindavad võrdset arvu üldkogumi inimesi. Valimi territoriaalne mudel on koostatud Eesti Statistikaameti arvestuslike rahvastikuandmete alusel seisuga 01.01.2006. a.

Valimi moodustamiseks kasutatakse kihistatud kaheastmelist valikut. Esmalt on üldkogum jagatud 6 kihiks territoriaalselt elukoha järgi. Valimi suurus on igas kihis võetud proportsionaalselt üldkogumi jaotusele (vt järgnev tabel). Seejärel teostatakse igas kihis kaheastmeline valik.

Esmased valikuühikud (kõigis kihtides kokku 63 valimipunkti) on asulad (linnad, alevid, alevikud, külad). Valimipunktid (täpsusega kuni lähteadressi tasandini) valitakse juhuvalikuga asula suurusele (elanike arvule) proportsionaalse tõenäosusega. Valiku baasiks on riiklik rahvastikuregister. Igas esmasel valikuühikus valitakse seejärel teisesed valikuühikud - inimesed. Valimi suurus kõigis valimipunktides on 8 inimest.

Küsitletavate valikuks valimipunktis kasutatakse lähteadressi meetodit ja nn noorte-meeste-reeglit.

Lähteadressi meetod on reeglite kogum lähteadressist edasilikumise marsruudi, majade, korterite, leibkondade valikuks.

Valikusse sattunud leibkondades kasutatakse küsitletava valikuks “noorte-meeste-reeglit” (küsitletakse 15–74-aastastest kodus olevatest meestest kõige noorem. Kui selles vanuses mehi antud aadressil ei ela või ei ole hetkel kodus, küsitletakse kõige noorem kodus olevatest 15–74-aastastest naistest).

Arvestades inimeste valikutõenäosusi ja nendega kontakti saamise võimalust, võib kirjeldatud meetodil saadud valimit nimetada isekaaluvaks, st üldkogumit proportsionaalselt esindavaks.

¹ Eesti Statistikaameti arvestuslikud andmed seisuga 01.01.2006. a.

Küsitlustöö käigus kujunenud valimi täiendava kontrollina võrreldakse selle sotsiaaldemograafilist struktuuri vastavate statistiliste näitajatega üldkogumi kohta. Vajaduse korral teostatakse uuringu esinduslikkuse tagamiseks kaalumine.

Valimi mudel ja tegelik ning kaalutud jaotus

Liigituse nimi	Lõigete sisu	Üldkogum (ESA 01.01.2006)		Mudel VP arv	Tegelik valim		Kaalutud jaotus	
		Abs. arv	%		Arv	%	Arv	%
KOKKU		1 049 065	100,00%	188	1012	100,00%	1012	100,00%
PIIRKOND	Tallinn	316 412	30,16%	76	305	30,14%	305	30,14%
	Põhja-Eesti	154 480	14,73%	20	167	16,50%	149	14,72%
	Lääne-Eesti	124 970	11,91%	18	108	10,67%	121	11,96%
	Tartu piirkond	142 659	13,60%	26	136	13,44%	137	13,54%
	Lõuna-Eesti	121 492	11,58%	14	112	11,07%	117	11,56%
	Virumaa	189 052	18,02%	34	184	18,18%	182	17,98%
ASULATÜÜP	Pealinn	316 412	30,16%		305	30,14%	305	30,14%
	Suur linn	203 087	19,36%		192	18,97%	196	19,37%
	Muu linn	214 958	20,49%		207	20,45%	207	20,45%
	Alevik/küla	314 608	29,99%		308	30,43%	304	30,04%
SUGU	Mehed	489 959	46,70%		430	42,49%	472	46,64%
	Naised	559 106	53,30%		582	57,51%	540	53,36%
VANUS	15-24	210 203	20,04%		193	19,07%	203	20,06%
	25-34	187 862	17,91%		125	12,35%	181	17,89%
	35-49	278 269	26,53%		216	21,34%	268	26,48%
	50-64	240 599	22,93%		273	26,98%	232	22,92%
	65-74	132 132	12,60%		205	20,26%	127	12,55%
RAHVUS*	Eestlased	702 440	66,96%		693	68,48%	683	67,49%
(*hinnang RL2000)	Muu rahvus	346 625	33,04%		319	31,52%	329	32,51%

Küsitlus

Küsitleti arvuti abil tehtavate personaalintervjuude (CAPI) meetodil.

CAPI intervjuu puhul on ankeedi küsimused sülearvuti ekraanil ja vastused sisestatakse kohe arvutisse. Filtrid ja roteerimised on programmeeritud, vähendades nii vigu küsitlemisel. Ankeet võib sisaldada multimeediat (pilte, videot, muusikaklippe).

Küsitlustöös osales 56 vastava ettevalmistuse saanud TNS Emori küsitlajat.

Kokku külastasid küsitlajad 2760 erinevat aadressi, neist:

- 1012 juhul viidi intervjuu läbi;
- 845 juhul ei olnud kahe külastuskorra järel kedagi kodus;
- 139 keelduti kontaktist;
- 175 juhul ei olnud sihtrühma esindajat;
- 20 juhul ei olnud sihtrühma esindaja küsitlusperioodil kättesaadav;
- 569 korral keelduti vastamisest või sobiv isik oli vastamisvõimetu.

Andmetöötlus

Andmete töötlemisel kasutati statistikapaketti SPSS for Windows ver. 10.

Projekti tööühm

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:

Tellijapoolne kontaktisik:	Urve Sellenberg, Maanteeamet
Uuringu kava ja aruande koostaja:	Kristina Randver
Valimi koostaja:	Katre Seema
Ankeedi programmeerija:	Mare Lepik
Küsitlustöö koordineerija:	Kaja Ruuben
Tabeltöötlus:	Aivar Felding
Graafilised tööd:	Karin Kääramees

Kontaktandmed:

AS Emor

Telefon: 626 8519

Telefon (üld): 626 8500

Faks: 626 8501

E-mail: kristina.randver@emor.ee

E-mail (üld): emor@emor.ee

www.emor.ee

Adress: Ahtri 12, 6. korrus
10151 Tallinn

B Vabad vastused

C Küsimustik